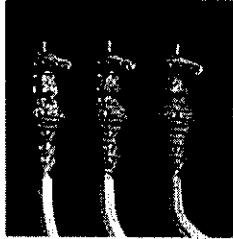

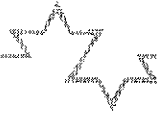
INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos
Behar: Middos & Maturation
Rabbi Shmuel Silber
May 7, 2014

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
תהא נשמתם צרורות בצרור החיים MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. ויקרא פרק כה

(יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך כי אני ה' אלהיכם:

17. And you shall not wrong, one man his fellow Jew, and you shall fear your God, for I am the Lord, your God.

Approach #1:

2. רש"י ויקרא פרשת זכר פרק כה פסוק יז

(יז) ולא תונו איש את עמיתו – כאן הזכיר על אונאת דברים, שלא יקניט איש את חבירו לא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנחתו של יועץ. ואם תחמר, מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הולך יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך:

Approach #2:

3. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

גמרא. תנו רבנן: לא תונו איש את עמיתו – באונאת דברים הכתוב מדבר ... הא כיצד? אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך, אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל נבילות וטריפות, שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה. אם היו יסורין באין עליו, אם היו חלאים באין עליו, או שהיה מקבר את בניו, אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חביריו לאיוב הלא יראתך כסלתך תקותך ותם דרכיך זכר נא מי הוא נקי אבד. אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו, לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה – ויודע בו שלא מכר מעולם. רבי יהודה אומר: אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, שהרי הדבר מסור ללב, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך ...

GEMARA. Our Rabbis taught: Ye shall not therefore wrong one another; Scripture refers to verbal wrongs. E.g., If a man is a penitent, one must not say to him, 'Remember your former deeds.' If he is the son of proselytes he must not be taunted with, 'Remember the deeds of your ancestors. If he is a proselyte and comes to study the Torah, one must not say to him, 'Shall the mouth that ate unclean and forbidden food, abominable and creeping things, come to study the Torah which was uttered by the mouth of Omnipotence!' If he is visited by suffering, afflicted with disease, or has buried his children, one must not speak to him as his companions spoke to Job, is not thy fear [of God] thy confidence, And thy hope the integrity of thy ways? Remember, I pray thee, who ever perished, being innocent? If donkey drivers sought grain from a person, he must not say to them, 'Go to so and so who sells grain,' whilst knowing that he has never sold any. R. Judah said: One may also not feign interest in a purchase when he has no money, since this is known to the heart only, and of everything known only to the heart it is written, and thou shalt fear thy God.

4. ר' ברוך הספרדי (בשיטת הקדמונים) מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך וגו' באונאת דברים הכתוב מדבר וכו' עד רבי יהודה אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי דבר מסור ללב הוא וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך. פירוש כשתולה עיניו במקח חושב בעל מקח שלוקחו, וכיון שאין לו דמים אינו לוקחו, ומצטער בעל המקח, שהרי מסר הדבר ללבו, וכל דבר המסור לצער הלב נאמר בו ויראת

מאלקין; דהא כל אותן דברים דבן גרים וכיוצא בהן אין בהן אלא צער הלב, דדבריו אין בהם שום חובה, דאלמא כתר צער הלב אזלינן:

Rav Baruch b. R. Samuel HaSfardi ("the Spaniard") was apparently born in Spain and flourished in the second half of the 12th century in Italy. Neither his mentors nor his disciples are known. He is mentioned numerous times by rabbis in succeeding generations, mostly in the Or Zaruah and in Agamati's Sefer haNer on the three "Bavot" (Agamati lived in Morocco during Maimonides' lifetime, and authored an anthology of commentators.) R. Baruch apparently authored a commentary to the entire Talmud, most of it was lost.

5. התינוך מצוה שלח - שלא להונות אחד מישראל בדברים

א. (א) שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם ... ועל זה נאמר [ויקרא כ"ה, י"ז] ולא תונו איש את עמיתו.

ב. שורש מצוה זו ידוע, כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם וקשה המחלוקת, כמה קללות וכמה תקלות תלויות בו.

6. משנה מסכת אבות פרק א משנה יח

רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

Approach #3:

7. רמב"ם הלכות דעות פרק א הלכה ה

ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד, כיצד מי שיתרחק מגובה הלב עד הקצה האחרון ויהיה שפל רוח ביותר נקרא חסיד וזו היא מדת חסידות, ואם נתרחק עד האמצע בלבד ויהיה עניו נקרא חכם וזו היא מדת חכמה ... וזהו לפנים משורת הדין

8. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג

... ואם היה חסיד ועושה לפנים משורת הדין ...

9. אוצר החסידות (פרשת בהר)

חסיד מיהו? העושה לפנים משורת הדין! אמור מעתה – דרש הרבי ר' שמחה-בונם מפשיסחה – שלא יונה אדם אחרים וזהו הדין, ולפנים-משורת-הדין שלא יונה את עצמו...

10. משנה מסכת אבות פרק ב משנה יג

רבי שמעון אומר ... ואל תהי רשע בפני עצמך:

11. יחל ישראל (שס"ה)

פירוש שני – (בשם הרמב"ם): אל תחזיק עצמך כרשע, שמתוך כך אתה יוצא לתרבות רעה לגמרי. כאשר אדם מרגיש עצמו פחות ערך, רשע וחוטא, הרי הוא רואה בעצמו "מקרה אבוד". הדבר מביאו לידי ייאוש, והתוצאה היא ששוב אינו חושש לחטוא. כאשר האדם שרוי במצב של ייאוש, אין דבר שיעצור את המשך ההידרדרות.

הוא אינו מוצא עוד טעם בהמשך הלימוד, בתפילה ובעשיית טוב, כי, לדעתו, ממילא אין סיכוי שיצא ממנו משהו טוב. הנפילה לזרעות הייאוש כמזה כנפילה לתהום, ומפניה מזהיר התנא באומרו: "אל תהי רשע בפני עצמך".

יתירה מזו, אם אדם חושב שבכך שהוא מרגיש עצמו רשע, הרי הוא בעל ענוה, מודיע לו התנא, שזו ענוה פסולה ומחשבה מעוותת. דימוי עצמי שלילי הוא מסוכן, ונוגד את דרך היהדות.

12. Visions of the Fathers (Rabbi Dr. Abraham Twerski, 130)

In psychology we distinguish between *guilt* and *shame*. Guilt is a distressful sensation resulting from the awareness that one has done something wrong. Healthy guilt can lead to *teshuvah*, to making amends for the wrong and to take preventive measures to avoid a recurrence. Shame, on the other hand, is a sensation that one is somehow bad, even though one may not be able to identify why he should think of himself as being bad. To put in another way, guilt is a statement, "I made a mistake," whereas shame is a statement, "I *am* a mistake." In the latter case, no corrective action can be taken, since one has no idea of what must be corrected.

Shame can lead to despair. In several of my writings I point out the need for self-esteem. A person should feel that he is inherently good. Regardless of what may have transpired in the past, a person is always capable of doing good, redeeming oneself, and achieving a high level of spirituality.

To think about oneself *as if* one were bad means that one knows that he is indeed good, but that he may have committed some wrongs which need correction. Our mishnah uses the term **בְּקִי עֵצָמֶךָ**, which means that one should not think of one's **עֵצָם**, one's very essence, as being bad, because this may lead to despair of doing good.